

۲۷ ایلول ۱۹۱۷

صافی : ۱۲

برنجی سنه

کتابخانه

علم ، صنعت و اخلاق دارُ هفته لی مجموع

تکلیف

فرانسس مؤرخلری: میشله

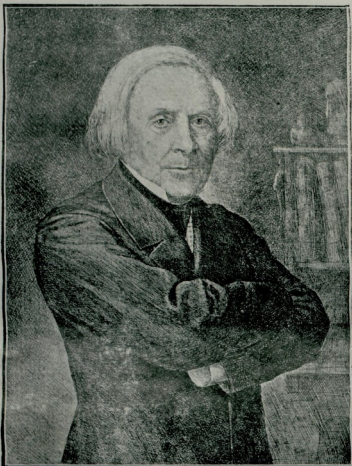
ناپولئون یکم برنجی ابراطورانی تأسیس ایله دیک صرده پارسه فقیر بر مطبعه می پرکشدی. مطبعه جیک ضعیف، خسته لئی، فقط زکی اوغلی، اکثریا کندیشته یاردم ایدر، محررلرک سوزلری دیکاهو،

ادیاته پک زیاده اوزو کوستر. دی. بو چوق، فرانسه نك مستقبل مؤرخ، ژول میشله ایدی.

میشله، ۱۷۹۸ء پارسده طوغدی. چوچانی الم و اضطراب و مضایقه ایچنده کچدی. پارسا نك ایشلری ای کتیموره کندی سفالت ایچنده یاشاپور. دی. بونکه برابر میشله، اپونک غیرت و محی ایل، مکمل بر تحصیل کوردی. چو- جفلمک دها ایلک سنه ندرده، غیری، فعالیت، جوال فکری، زکی نکیانی تحصیل محی ایله غیر ایدی.

میشله نك یاشادنی دورده، پارسک فکرک اک جاذب محی (فرانسز آبدلری موزه سی) ایدی. کلیالردن، مناسترلردن، انقلابی، معاقب مهاجرت ایدنلرک، قوناقلردن آلینان قیمتدار، نفیس اشیا بوموزه قونواش ایدی. میشله اکثریا بازار کونلری اپوی ایل برلکده موزه کیدر، فرانس صنعتک بو عتشم معبدی حیرتله تاشا ایلردی. میشله بوموزه ندرده

ایندیکی استفاده می بالآخره شو صورت تصویر ایدیلوردی: ۱۸۱۵ء ده خراب ایدیلان فرانسز آبدلری موزه سی اوزرمده نه قدر تأثیر اجرا ایدی، تاریخک اشدنن الهامی ایلکه اول اوراده حس ایتدم.

ژول میشله

خی اکند برمک ایچون اورابه کوتوردی. اوراده هیچ یالکزلق طوغا زدی. نه قدر روحار بوراده تاریخک شراره سی، معظم خاطرله لرک منابعی، عصرلره قدر نظری انفاذ ایگک ایچوق مبهم اوزولر حس اغتدر!

آکدامان، درین برسکون ایچنده، اوافق لامبمک مبهم وتیره ضیاسی قارشینده کتاب دیزمکه مشغول اولدیم، رطوبتی دیوارلرده سسز خالار کی اوزون کولکلرک قیله ایدنی ویا کچوب کیتیمکی کوردیمک زمان، او قارانیق قیله آلتنه کپورده صاری پوزلری تاشا ایدیمک وصالوندن سالونه، فرندن قرنه، هوسکار، مفاقی، متردد بر حالده کزدیمک و آراشدیر- دیم دقیقه لرده طویدیم شدتی. هیجان ایله آلآن قلم چارباردی. میشله، بو موزه ده فرانسه نك بوتون و مدنی و مدنی ایله کوزلری اوکندیه جانلاندنی کوردی، تاریخک ایلک لعمه سی ایله برابر شاعرک الهامنه بوراده مظهر اولدی.

میشله، طبله لکنده غایت چالیشقادی. هنوز یکری بر یاشنده ایکن، بر طرفدن بابله سنه مطبعه سنده یاردم ایدر، بر طرفدن ده عالمه نك تفه سی تدارکله مشغول اولوردی. میشله نك، ادیبانن مأذون اولدنی زمان، یازدنی ایلکه اثر (پلوتارک حیات نامیری) حقتده بر تدقیق عیارندی. پلوتارک اخلاق فکرلری میشله نك شعر و تاریخ ایله مشوع افکارلرده نافع بر تأثیر حصوله کتیمشدی.

میشله یکری بر یاشنده تاریخ معلی اولدی. فقط بودورده، تاریخ علمندن زیاده فلسفه ایله مشغولی، شعر و فلسفه کنج و ذکی دهامتنده دائمی بر اقیاب او یاندیری. اک چوق سودیک شاعر، بورژیل، اک زیاده تقدیر ایندیکی فیلسوف، ایستایالی و قوی، ایدی، بورژیلک

Mon Paris n'est qu'un tel monument, tel qu'il est. J'ai aimé cette ville, avant d'y remarquer aucun objet d'art. C'est qu'il y a plus beau en elle, ce n'est ni M. D. ni tel autre édifice. C'est elle-même, la beauté même de son aspect. Vous ne pouvez pas la voir et la boulevard, vous ne pouvez pas la voir et la boulevard, vous ne pouvez pas la voir et la boulevard. - J. Michelet

میشله نك یازیزی

مأخذلر: غاربال مونو، ژول میشله — قایل ژولیان، اون طوغزنجی عصرده فرانسز مؤرخلردن منتخبان — رومو و آسپلر دیک، بابام (بورجلرندن طولای) محبوسده بولوندنی زمانلر، والدیم

مڙيندڙه ٽڪرار اٿڪ ايسندڙه: ايئنه اٿڪل
ايسديڪم برءِ عصر لڙڪ عصر لڙندڙه ايسديڪم
استراڪي !

في الحقيقه، ماضيڪم ٻو قدر ڪيڙي خزينه.
لڙينڪ اناڪسار لڙي ايشه اڪئي، ويڙهه لڙه
مستندڙ چاليشڪ، ميسله اڻڇوڻ اڪ اڻمولڙ
واڪ نافع بر فعاليتيڊي. ميسله، ٻو وٽاڻي
خزينه سندن وجد واستغراق ايله چاليشدي.
چوڻي اڪيڻ، موزهه ڪي اٿڙي ناسل تماشا
ايدبيور ايسيه، شنديه ٻو صار ارامش
يا پراڻي برز برز آڇيور، هر دفترده آشنا
بر سما ڪورهه ڄمڻ ايدبيوردي. ميسله
ٻو تدقيقاڻي اناڪسندن شوڪا قناعت حاصل
ايتدي ڪه، تاريخ بر بعث عبدالوٿر. ڪنڇ
مؤرخ خزينه اورانده وطنڪ اولولڙيه
مسئول اولدي، پونلڙي مڙارلڙي اڇينده

برز برز ديڪلدي، ماضي به قارشي بسلهديڪي سونڙ بر محبتله اونلڙي
تاريخڪ پارلاق شعاعاڻيه ٿور اڳڪه، حقيقت ضياي آئنده ملتنه
ڪو سترهه عزم ايتدي. ميسله تي مؤرخلڪه سوق ايدن، ملتنه عقيدي.
اڪ نفيس اٿڙلڙن برني تشڪيل ايدن (فرانسه تاريخي) نڊن بعث
ايدن: «ٻو

ڪتاب بالذات
ٻن ايم پورايه
ٻوٽو مڇو.
هتي وض
ايشده»

ديڪر مؤرخلڙي
ڪنديسي ايله
مقالا ايتديڪي

صره ده :
«اونلڙ بندن
دها عالم دلڙه

قطر بن
اونلڙن دهه
چوڻي سومه

دييور ميسله
ٻوٽو عالم لڙڪ
تدبيرت مظهر

اولان (روما)
تاريخي) نڊن
صوڪرا

(فرانسه تاء
رڃي) تي لاق.

ميسله (يڪري اڻيڻه)

شعر لڙي وجد وشوق اڇينده اوفوردي. ٻو
سيدن، ورڙيڻڪ رقيق شفق، پلوتارفڪ
يوڪ واخلق منڪورهسي، تاريخه محبت،
ماضي به حرمت، حاله اعڙه، استقبال - غنده
عاليڪن پانه ويڪيڙانه دوشوڪه لڙ، ايشه،
ميسله ٿڪ روسي ٻوٽو پونلڙن صر پدي.

ميسله، دارالعلم پڻده تاريخ و فلسفه
معلميڪي ايشدي. عين زمانده ازمئه قدغه
تاريخي ايلهده مشغول اولدي. نموز انقلابي
ميسله ٿڪ دماغده شوق وسرور حصوله
ڪيڙدي. ميسله ٻو معظلم ڪوئي تصوير
ايدن ڪن شوبه دييور :

«پارلاق بر نموز صباي. ٻو اونودناز
ڪوٽلڙه معظلم بر ضيا پارلادي، او زمان
فرانسه ي ڪوردم».

في الحقيقه، نموز انقلابنڊن سوڪراڪي
فرانسه، فرانسز لڙنظر نده، پرفيڪليس و آغوسٽوس دور لڙيه
مشاهدي. ۱۸۳۰ دن ۱۸۴۰ قدر دوام ايدن قيصه برمدت طر فنده
ويقتور هوغو، لامارتين ڪي شاعر، اينڊر، دهه لافرواڪي رسام،
معيديوره روسيني ڪي موسيقي شناسلر فرانسز دهامي ايله پارلاق

بر حرث
وجوده ڪيڙ.

پيورلڙي.
ايشته ميسله،
پوحيط اورنا.

سندنه فڪري
فرانسه ٿڪ
علواني ڪور.

مش، رو.
جندنه «ملت
اعاني» تي ملو.

عش، «وا آئدن
اعتباراً ٻو
ايمانڪ حوا.

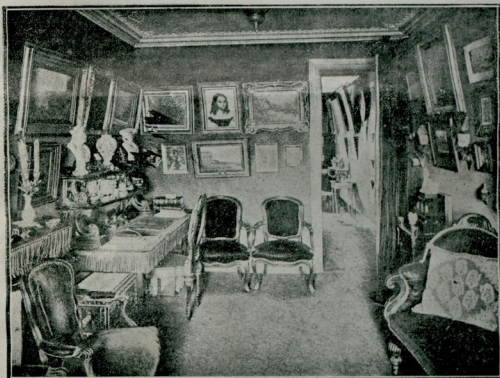
ريسي اولايه
عزم اڇندي.
*

ميسله ٿڪ
مؤرخلڪ
قابليتي، تا.

ريغه مجلوي تي
باشقه بر حد.
دنده آئند.

برمايه وسيله اولدي. ڪنڇ مؤرخ، ملي خزينه اوراڻه شعبه مديري
تعيين اولولندي. فرانسز وطنڪ ٻوٽو اوراني آرتي اڻي عاشقنه
توديع ايدلدي. ميسله سونجندن شاعري مديري :

«اڻڪ دفعه اولارق ٻو آل يازيسي خزنه، ٻو ملي آبدله مديري
ڪيڙيڪم زمان، (سن وال) مناسرتيه ڪيڙن ڏاڻڪ سوزلڙي ڪمال
نموز ۱۸۹۸ — اونيورسيتنه دهه زانال، جزيران ۱۹۰۸ — ٻوٽو
محرورلڪ منتسب پارچه لڙي: ميسله — تن، تنقيد تاريخ تجريه لڙي.

ميسله ٿڪ قبول سالوني

مايه باشلادي. ٻو معظلم اترده وطننه مجلوي تي، خلتنه مقنوني تي اڪ
اڻهه اڪ رقيق حصارله تصوير ايتدي. ميسله ٿڪ ملتنه محبت خارق
العاده ايددي. ملي تاريخ، اونلڪ نظرنده، خفاڪ ڪيڇش عصر لڙده ايسا
ايلهديڪي وظيفه ده، ملتنه داستانن عبارتدي. ميسله فرانسز خفي
آدم آدم تعيب ايتدي، اوني دائما عادل، دائما اڻي، حق اڪيڙوراني
آئرنده بيله، معذل ڪو سترهه چاليشدي. ٻو صورته حرڪت ايدن
بر مؤرخلڪ طرف اولايه جي طبعي ايددي. حقيقت دهه ميسله تي طرف

دكلمې؛ چوڼكه وطن عشق اوند هـ
شپه غايدى. بى طرف اولامادى؛ چوڼكه
شاعردى، پوتون روحي، پوتون فكري
تاريخي نه سورتله جانلندرمق ايسورسه،
اوکا موفق اولاجق وجهيله صرف ايدپور
ايدى. حتى ژول سبون، ميتهلك صنعتي
تصوير ايدركن شو مطالعهه پولونيور؛
«او» بى طرف اولاديني بيلير، اونسكه
افتخار ايدردى. ذاتاً طرفكيدانق، انسان
اولق ديمكدو. فقط عين زمانده طوغرو
ايدى. طوغرولقى كوسترر وكنديده
پوله بيلردى. اولك طنجه، طرفكرك،
مؤرخ صفيله ويردېكى طوغرو كندن
انسان صفيله عطلوط ويا متأم اولقندن
عبارتدى.»

مؤرخ غايريل مونوده شو مطالعهه
پولونيور:

«ميشله پوپوك بر موسيقي شناسدر. پوتون معاسيله بر ملون
دكلدر. بر شئي دفتهل سچمكه، كلهرك واضح موافق ايله تصوير
انگه اغوشاز، كذا، تعبيررك طوغرولقى وفكررك شدنى رابطله
فكره اعتاد

و بر ن
منطقچه ده
دكلدر؛ فقط
آهنگي ووزنى
ايله بر موسيقي
شناسدر.»
غايريل
مونونك بو
سوزلرى بك
طوغرودر.
ميشله، حقيقه
بر موسيقي
شناس، بر
شاعر در.
تاريخك فى
طرافه يازلا.
ميهجنه قا.
كلدر. اساساً
تاريخى علمى
و بى طرفانه
يازمق ده كوچ
بر مسئلهدر.

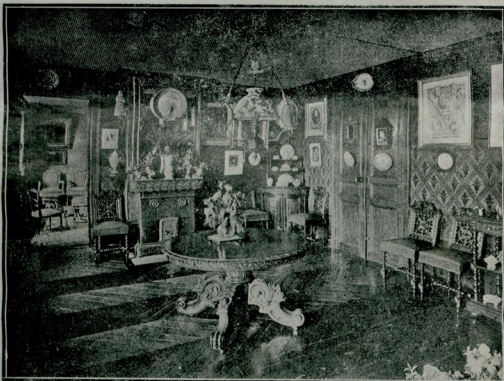

مادام ميشله

باشه بر شى پوق.

رلاخ:

— غم! ايكي كيشى غوغا ايتدى، كورولنى اوندن چقردى
دتملردى!

ميشله لك يك سالونى

پو مشكلق كوسترماك ايچون اكثريا نقل ايديلن شو فقره مشهوردر:
اشكلير دولت ادمزلندن والتهر رالاخ، قرايجه البرايه لك كوزده
لندن ايكن غزل ايديلير، مؤيد حيسه شكوم اولور. رالاخ عيوسيني
اشناسنده بچيره چكى اوزون سنلرى دوشنور. وقتى بوش بره بچير.
معمك ايچون بر تاريخ عموي يازممه تدبث ايدر. ايلك صحيفه كوناك
آدنى يازار. تام او صرده، بولندينى اولطه لك يانى باشنده فضله
بر كورولنو ايتيدير، قولاق ويرر، آكلاشيلماز بر طاقم سسلر
طوبار، فقط كورولونك نهدن ايلرى كلديكى بر درلو آكلايماز.

دير، تكار
يازيندهوام
ايدر. كچه.
لك بر قسى
پو صورته
كچر. برتهسى
صباح، غار.
دياك قارى
رالاخه چا.
شيري كنير.
رالاخ اوكاوه
صومق ايسر:
— ناصل،
ياغئين سو.
نديمي؟
قادين جوابا:
— هانكي
ياغئين ياغئين
فلان اولادى.
اودا بللك ايكي
جوابك بوسو.
تون كيسى

سويلر. ايشته او زمان رالاخ، يازدېنى سطرلره پوي بوكرلك باقار،
كندى كنديه:
تحف شى: بى بر قاچ آدېم اوزانمده اولان شيش لاييله
خير آلامبورم، صوكرا قالفوب تاريخ عموي يازمايه چايدپورم.
دير، كمتاي يازمعدن واز كچر.
پو ققره بللكه طوغرو اولماييلير، فقط هر حالده مؤرخلر ايچون
اخلاق بر كمتاي احتوا ايدر. بناً عليه ميشلهده بو نكته بى نظر
دفته آلانلردنى. ميشله لك بپوك صنعتى فرانسزلره تاريخى

ميشه‌نك اوى (پاروده)

ميشه‌نك مزارى (پاروده به‌لاشه‌زده)

سوديرك اولدى . ميشه ، شعر
وسنت سابه‌سنده ، تاربخنده
سويله‌جك تئالار و شخصيتلر
وجوده كيتيردى . مؤرخ تئن ،
ميشه‌نك صنعتن بشت ايديركن
دييوركه :

« ميشه بر شاعرد ، هم
برنجي درجه‌ده بر شاعرد . بو
ميشه هيت غويي آكلاش
وهركه‌ده آكلاشدر . بوحاس
عيله ، خصوصي حادنه‌لردن اولدني
كي غويي حادنه‌لردن ده متأثر
اولور ، اشخاسك حايته قارشى ده ،
عصرلك حايته قارشى دمه‌جيدير .
بر فردك احتراملى درجه‌سنده
بردورله احتراملى ده آكلار ،
كوزل فيليب ويا برنجي ؟ فرانسوي
تصور ايستيدن قدر قرون وسطاي
ويا اتقاي ده عين شدة تصوير
ايدو . »

ميشه‌نك ، فرانسه تاريخنده
بو صورته وجوده كيتيرش پك
چوق تصويرلر واردو .
قانون سلطان سايانك وزيرى
مقبول ابراهيم باشانك تصويرى
تاريخ اسلوق نقطه نظرندن نمونه
اوانا شاياندر :

« سلطان سايان ايله ابراهيم

باشا ، ايكي سلجور كيه‌لردى ؛
صلح و مسامت صنايع ايجون يارا .
دشلمردى ، او سرده بيزانس
تأثيرى دائماليدى . آت ميداني ،
اسكى اوپونلرى احييا ايدن ابراهيم
باشا ، عين عله طريف برده
سراى انشا ايستيرمىدى .

فياض دكشيله تنويم ايله يكي
اكتابه‌لر سبر ايتيرمك ايجون
پادشاهنى دائما اورايه دعوت
ايدردى . ابراهيم باشانك دوكو .
شده ، سلطان سايانك خطيلر
طريقدن ايراد اولونان منافقه‌لر
ديكاه ديكه‌ده كورولمىدى ؛ ياله‌ئو .
لوغلردن ويا قاننا كوزه‌لردن
برى ده آتقيق بويله ياپايليردى .
فقط معظم تورله ماكنه سى حرب
ايجون بيلشمىدى . بو خوف
اولدبرنجى حرب آلى ،
يكيچيرى هيتي ، بوقدن برما حداث
ايله‌مىدى . سلطان سايان ده
جلوسنده اولنلر رودوس وبلغراد
اوكلارنه قدر كوتورمه عييون

اولمىدى . صوكرا برتوقف ، براستر
حت حاصل اولدى . مدهش برعصيان
آرتق فتوحانندن ، مقدس حريدن ،
ماجارستان حريدن باشقه چاره
بوو .

عثمانلى اردوسى مهاج باقائلر .
ينه قدر كادى ، ماجارلر بوراده
ايدى ؛ فقط هنوز نكديل دكالمردى .
ترانسيلوانيا لير كيكمشلردى .
هلال كوروشه ، ماجارلر ك غلباني
طورمادى ، بئله‌كه قالماسى .
قرالارني اوكلارنه سورديلر ، بوتون
رئيسلر ، كور كورنه دشمن
قطعه‌سنة طالبيلر .

ايجلرندن برچونى ، ياسولنه
تابع اولار ، ويا توركلر اوكنه
قاتلار قاناغه كيدوب سايلانديلر .
قرال لوقى ده باندى ، قراللى ده .
ماجارستان قالى . فقط بر ملك
مزارى اولدى . »

ميشه‌نك بوتون تاريخى اثر .
لر ، ايجو صنعتكارانه تصوير .
لرله مالى ايدى . ميشه ابراهيم باشا
نك حياتى ، خرم سلطانك تأثيرى
ايله بر كجه ، آنى بر صورنده
قتنى تصوير ايستكدن صوكرا ،
سايان قانونيك وزير اعظمى شو
صورته مدح ايديدور :

« ابراهيم باشا ، عثمانلى ايجير
طورلقى ايكي منتهايه ، بوين ايله
بنداده ايسال ايتديكي ايجون دكل ،
بالخاصه توركيه ايله فرانسه‌يه
بربرينه باغلاديني ، اورويانى اوچ
دفعه تورنارديني ، دشمن عالملى
بربريله تأليف باشلاديني ايجون ،
بو يوكدى . »

ميشه ، تاريخنده دائما شعر
آرادى . بو دقيق ميشه‌لر دن
اوصافى زمان ، طبعيله ، طبيعتك
ملون ، مزهر ، جانى و آهنگيدار
كوتلكلريله مشغول اولدى .
(قوش) ، (بوجك) ، (دكز) ،
(طساغ) ، بو فياض مشغوليك
كزيده اثرلر ايدى . فقط اوكل
بالخاصه سوديكى ، خلق ايدى .
(خلق) ، (قادن) ، (عتق) ،
(عاله) . (اوغوللريز) ، حساس
مؤرخك اخلاق اثرلى آرمسده
بالخاصه تيز ايتدى . خلقك حياتى

آدمه‌نك آلتندى يازى شودر :
اشدرومى آلتين - او روجيكه پونجه ايسللكرك
پونجه فعاله‌نك سئرك - پونجه دور-تالقلرك منتدابر ،

زختراني، اضطرابونې تدقيقه قوولیدی. کړونک یرینه سوربونده تاريخ معلی اولدی. داځانخلي، خلقک تریه سنی، یو کلمه سنی نظر اعتباره آلدی. میشله روحاً دهمو فراندی. اونک نظر ندیه کویلو، مقدس بر مخلوقدی. قارائنی دسکاهلره غرنی حصر ایدن اینسجیر، هر درلو قوورولنه فرانس، میدانهک تفراسه پک معصودی. میشله خلقک روحی تصور ایتک، اونی استعجابک تپلکلر دین قوتو تارمن ایچون ماینهک توژلی ایچنه کړدی، مزارلر دین اسکی اولولری جیقاردی، وقته هیچ کبسه نك کوز یانی دوکدیکي، هیچ کبسهک نظر اهیت آلا دیني فنافرک اسرارنی اوزلردن صودی. مزارلقلرده پاتان میلوولرجه خلقک، بر زمانلر بشریتک معظم آهنکنده هپ برر وظیفه یافانیش، یو آهنکبر وحرلر دین هپ بروریاچه و غش اولان انسانلرک آللرنی تدقیق ایتدی. بنام علیه میشلهک تاریخی تحقیقی، یاشایان، ألم چکن، اولن هر شیهه قارشى عجبند باشقه برش دکلدی. هر هانکی نقصان تدقیق ایدیلرسه ایدیلرین، میدانهک آتاری معظم بر صحت فریادین، عمومی فتناله قارشى عصیان، ایدی عدالنه کمال تالله دخالندن عیادتدی. کوسناو لاسون، میشلهک صنعتی تعریف ایدرکن دیورکه :

« میشلهک تاریخی، خیالیون صنعتک الک نفیس اثرلر دین معدودر. میشله بز، باربار استیلاستدن فرانز انقلابن قدر شیء غریضی، فی بر فرانسه ناوخی یازمقدن زیاده، یو تاریخی یازما یه یارایاپیلن اسکی وسیقه لری اوقورکن کنندیسینک تلویذنی هجائرنی تصویر ایدیلور. تدقیق ایتدیکي وسیقه لر کوزلری اوکنده ایدیزدک احترا. صلری، آزولرنی، فعللری تفسیر ایلدیکي صروده، میشلهک مسرتدن آلدن، عقیدن، عداوتدن، امیددن، تقریرن مولد فریادلری ایشید. ییلور. تاریخی میشلهک دیانی روحی اینجده اوقووروز. » فقط میدانهک مؤرخلک صنعتی الک واقفانه تدقیق ایدن، مؤرخ غایر یل مونودر. مونونک فکرچیچي :

« میشله، کتابلری ایله، تدقیق ایتدن دهافضه شاکر دیتدیرم. مهدی. یالکز، حیرته شایان نفیس اثرلر برانقدی، فقط تقلیده شایسته نمونه لر برانقادی.

هیچ شبهه یز، تاریخی کنندیسندن اول اهل ایدیلن نقطه لری، بر طاق قاط نظری میدانه جیقاردی. اخلاق وطیعتلرک تصویرنی لایق اولدینی مرتبه یه ایصال ایتدی، الک قورو وشیهرلک ییله اولزلردن معنا جیقاراپیلنر ایچون نه درجهرده استغاده شایان اولدیننی کوستردی. تاریخده صحنی و فیض لوژوک سبیل کی او زمانه قدر اهل ایدیلن سبیلرک قانچر دمه اصرار ایتدی، تدقیقانه الک تحقیقه پک تپلکل، قطصافی جالب کیفیات خصوصیت فیض بر یول آچدی. بحث ایتدیکي هر ماده فی زائل اولما ییجی بر صورتد تئیت ایتدی. کنندیسندن سوکرک یو ماده لرله مشغول اولانلر ایچون میشلهک معط. له سنی اهل ایتک امکان خارج دده. هیچ بر مظلم نقطه یو قدرکه میشله اونی برشماله ضربه سیله تنویرا نه من اولسون. شبهه یز یو نقطه لر میدانه اولماسه ایدی، طلسمده قایلردی.

یو تکلر برابر میشله، برهره اولماز. اونی داځا قنورول ایتک، تصحیح ایتک، چوق دفعه لرده عکسکی میدانه جیقارمق لازمدر. میشله خارق العاده بر قدرته کورر، فقط هر شئی کوردمز، و داځاده طوغری کوردمز. میشلهده علمی وضوح، اصول، تصنیف و فکر وحدتی کی تاریخی بر مسلکک رئیس اونی ایچون لزوی اولان شیلر موجود دکلدی. »

مونونک یو سوزلری براز میالعه لیدر. میشلهک کنندیسندن سوکرک کلن مؤرخلر اوزرندده پک یو یوک تاثیر اولمدر. ازجه، تاریخده

علمی اصوللری، منترلک تدقیقی هر مؤرخدن زیاده تعمیم ایدن مؤرخ وبقور دوروز، فرانز مؤسه لرینه داځا یازدینن ناموسا یله تمیز ایدن هر وشل، هپ میشلهک شاکر دلرید. الک فی واصلی مؤرخلردن (مقدم) مؤنی فوسته دل دو قولا ایدیلرینه مک فکرلری آرمسته اودرجه اختلاف یوقدر. هر ایکسیده عرف وعادتلری تدقیق ایدرک بشریتک ایدی حسلرک کفه غیبت الحاملدر. فوسته دل دو قولا تارخه اجتماعی سوقاسی آتچق میشله سایه بنده در. سوک عصرک مؤرخلری آرمسته فوخته، عرفی مجادله لرینه ایکنی درجه ده اهیت و برمه لک آرمسته اجتماعی هیئتلرک صوت تشکیلی تدقیق ایدن مؤرخ، میشله در. یوسلکده فوسته دل دو قولا، میشلهک معقیدر. فوسته، یو یوک استادک مهم نظریه لری، فکرک قوته غلبه سی، قائل فوخته حاکمیتی کی بولدینی اساسلری یالکز تحقیق و تصدیق ایله اکفا ایتدیر.

(خرسینانلک منشأ لری) مؤنی وارست زمان، ییله میشلهک تاثیریه دوچار اولمدر. زمانک فکرچنده صنعتکار ایله عالم بریریندن آریلاماز. زمان، آلمان فیلسوفلر دین استفاده ایش، میشله یسیتون مخالف برقلندن باشلامش اولدیننی حالده، یه یو یوک مؤرخک مسلکته تابع اولمدر. میشله ظهور ایدینجه قدر هر کس کزوی مینایی، حتی فی بری تقدیر ایدردی. میشله یی ایتک اول خلقک نظریه وضع ایدن، مؤرخ نهن اولدی. میشلهک اثرنی « فرانسهک تاریخی داستانی » تعبیرله توصیف ایتدی، میشله فی زمانک محررلری وشاعرلری آرمسته الک برنجی اولاروق کوستردی. هر کس میشلهک شعر و آهنگله مالی تاریخلرنی وجد وشوق اینجده اوقوماه باشلادی.

او نه کتبیچه قدر هر کس تاریخی برطاق قاعده لرله مقید بیلدی. او آتدن اعتنا را خلق، میشلهک اثرلری سایه بنده تاریخک شعرنی، صمیمیتی ادراکه موفق اولدی. میشلهک تدقیقانی تاریخی قوی فیلکلدن جیقاردی. تاریخ، اخلاق، دینی، صنعت و پرورانه بر شکل آلدی.

میشله، وفاتک عقبنده فرانسهک لاموت سپاری عدادینه داخل اولدی (۱۸۷۴). تولدینک یوژنی دور سنویسی، مل مؤرخک وفاتندن یکمی دوت سنه سوکرک، پارلاق بر صورتده اجرا ایدلی. فرانزهر جلدلرک علوقی و فضیلتی برشمر و خیال، وجد وعشق اینجده نقل ایدن حساس مؤرخک دور سنوی تولدنی ییچیل ایچون عاقی ایدلی. میوتلردن، دولت آدمزلردن سرک برهنگله برابر بارس دارالفنون، عالی مکتبلر، علمی مؤسه ر، ابتدائی مکتبلر طلبی. مؤرخک هیکل اوکندن، قیلمری حرمت و تعظیم حسلرله مشغون اولاروق کیدیلر. میشلهک روحی ییچیل ایل سلامتلا یلر، او کون، بوتون دارالفنونلرده واعدادیلرده میشله حقنده قوفا سطر و لری، میشلهک آلماندن سپیلن پارچه لر رساله شکتندن باصیلاق معلملره و سرینه لره فایده لى؛ بولر، چوچلرده فرانز وطنه قارشى عبت حاصل ایدیهک وجهه اختیار مؤرخک یازدین پارچه لرید. یوسلرله هر هر مکتبک کتخانه مشغول اولوانچ، شاکر دلرک اوکنده هر پارچه سی آری آری اوقوناق، یوسلرلری یازان مؤرخک دهاسی، ایلکی، حیاتی، وطنه عبتی، فرانسهک یو بولکلک حقنده امیدلری کتبخ شاکر دلرک و حونه تلقین ایدیله جکدی . . .

یو یوک آله، ۱۶ ایلل ۱۹۱۷

احمد رفیع